

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את ביטחונך ביטחון עצמי

שינוי מולידים פחד

במבט שטחי נראה כביכול שישנו ריבוי של גורמים העלולים לעורר את מערכת הפחד החיצונית באדם, כפי שפרטנו. ואכן אם נשאל בני אדם - 'ממה אתה מפחד?', הם ישלפו תשובות לרוב: אחד יגיד שהוא מפחד למות. שני מפחד שתתגלה בקרבו מחלה קשה. שלישי חושש מפיוגועים. רביעי מקווה שלא תהייה מלחמות. חמישי לא רוצה להיות זקן נזקק בודד. וכן הלאה, נוכל לערוך רשימה ארוכה של סיבות לפחדים.

אולם אנו כדרכנו, תמיד נחתור אחר ראשית הבעיה בעומק הנפש. נחפש את גורם העיקרי - את ה-'בית אב' ממנו נולדים כל משפחת הפחדים הללו. נתחכה אחרי הסיבה הנפשית העמוקה, הכוח השורשי אשר ממנו צומחים ומשתרגים כל ענפי הפחדים החיצוניים כולם.

לפיכך, ראשית נצביע על נקודת השורש, נגדיר הגדרה מופשטת. לאחר מכן, נבין את ההיגיון והאמת שבה. נדון במספר דוגמאות לשם המחשת הנקודה, על מנת שכל אחד יוכל לזהות ולחוש אותה בקרבו. הגורם השורשי לפחדים חיצוניים הוא שינויים מאורחות הקבע של האדם.

נבאר, לכל אחד מאיתנו ישנם מהלכי חיים קבועים. אמנם ישנו הבדל יחסי בין אחד לשני, אך בכללות לכל אדם ואדם ישנה יחסיות של אורחות ומהלכים וסדר יומי / שבועי / חודשי / שנתי קבוע ברמה מסוימת. לכל אדם יש את המקום מגורים, את החברה הקרובה אליו כמשפחה וכדומה,

דע את שמחתך . שמחה במצב חסר . פרק ז'

לא יכרע

אם באמת, בן אדם רוצה להגיע למעמקי הפנים של הדבר, שיחבר את עצמו, למהלך של מרדכי(אסתר ג, ב) שלא יכרע ולא ישתחוה. שיחבר את עצמו לאותו מקום, (שם ה, ט) שלא קם ולא יזע ממנו.

על מרדכי נאמר: ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה. מה העומק של לא יכרע ולא ישתחוה? היה היתרים לבוא לכאורה ולהשתחוות, כל ההיתרים שהוזכרו בחז"ל, כי על אף שלבש צלם, היה היתרים. הרי חכמים אחרים כן כרעו, הם עשו כדין.

ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, כי כל הכריעות שלו וההשתחויות שלו, למי הם היו, רק אליו יתברך שמו. מרדכי הוא האדם שבטל כולו לקב"ה. הוא נקרא(אסתר ב, ה) איש יהודי היה בשושן הבירה, נקרא יהודי כמו שאומרים חז"ל (מגילה יג, ב) שהודה לקב"ה, וכפר בעבודה זרה. להודות, במילים הברורות, זה כריעה.

אפילו חכמי ישראל לא הסכימו עם מרדכי, בסוף הוא היה רצוי לרוב אחיו. אך בהתחלה, לא כל כך הסכימו. היו שטענו מה אפשר לעשות, צריך תקציבים מהמדינה, ועוד כל מיני דברים שצריך בגללם להכנע לפי שעה.

אבל הוא היה איש יהודי היה בשושן הבירה, כופר בעבודה זרה מכל וכל. וקיים בעצמו מאמר הכתוב (במדבר כג, ט) הן בגויים לא יתחשב. ההמשך של זה, הוא מגדל את אסתר, אסתר מגיעה למקום שהיא מוכנה למסור, את נפשה בפועל.

עומק השמחה

ההבנה הפשוטה, במה שאמרו חז"ל (תענית כט, ב) משכנס אדר מרבין בשמחה, מדוע מרבין בשמחה? כי לבסוף יגיעו ימי הפורים שאז היה גאולה. אבל בעומק יותר, משכנס אדר מרבין בשמחה, הרי היה גזירה שקדמה לגאולה, כשם שהגאולה עצמה מביאה לשמחה, כך הגזירה מביאה לידי שמחה.

הקב"ה. אם כך, אז גם שיבואו יסורים הוא ישמח מאותו דבר.

זה נכון שיותר קל לשמוח בשתיית יין, על דרך שנאמר בחז"ל זכה משמחו, אבל אם השתייה הביאה אותו לביטול, אז מה יקרה שיבואו יסורים, הלבוש הרבה יותר קשה, אבל התכלית מאירה מאותו מקום.

אם תקוות הנפש, להוציא מאותם ימים את הביטול לקב"ה, וזה יכנה עכשיו מכוח ההצלה. אז גם כשיבואו אותם זמנים, שהנפש לא רואה את ה- ליהודים הייתה אורה ושמחה, אלא היא רואה את היסורים, אבל יהיה ליהודים באותו יסורים שמחה.

כמו שאמרו חז"ל (שבת פח, ב) עושים מאהבה ושמחים ביסורים שעליהם נאמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

מה עומק הדבר, במאמר הכתוב (אסתר ח, טז) ליהודים היתה אורה, שאני מחפש את האור של הקב"ה. אם כך, בין בזמן הגזירה ובין בזמן ההצלה, יכול להיות לי גם אבחנה שנקראת שמחה.

וודאי שזמן ההצלה יותר קל לנפש לקבל, בזמן הגזירה הרבה יותר קשה לנפש לקבל. זה מצד הלבוש. אך להאמור מבואר דליהודים הייתה אורה ושמחה, זה לא רק מההצלה של הגזירה, אלא מצד האור שמאיר בתוכו, מאיפה

הוא שמח? מהאורה ושמחה ביסורים. זה העומק של - ליהודים הייתה אורה ושמחה.

יזכה אותנו הבורא, שנזכה בעזר ה', שהימים האלה יאירו בלבבות כל הנפשות, באופן של אורה ושמחה שלמים, בכל קומת נפש ישראל.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את שמחתך

אם אנחנו היינו עכשיו נמצאים בשושן הבירה, ביום הגזירה לפני שהיא התבטלה, (אסתר ג, טו) והעיר שושן נבוכה. האם שם היה מקום לשמחה, או רק לנבוכה, רק לבכי? ההבנה השטחית אומרת, שהיה שם רק מצב של נבוכה.

אבל רבותינו למדו אותנו, שכשנאמר (תהלים ק, ב) עבדו את ה' בשמחה, זה נאמר בכל מצב שאדם נמצא. איך במצב כזה שייך שיהיה שמחה? כמובן שאין לנו נפקא מינה רק מה היה אז בשושן, אלא הנפקא מינה היא להבין את מהלכי השמחה בדין השתא.

זה קורה בשעה שיש גזירה של להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד (אסתר ג, יג), וודאי מחד, והעיר שושן נבוכה. ומרדכי ידע את כול אשר נעשה, ויזעק זעקה גדולה ומרה (שם ד, א).

אבל מאידך, עבדו את ה' בשמחה, גם נאמר בדיוק באותו רגע. על כן מה אדם חושב באותו רגע? הריני מוסר את נפשי לקב"ה בשמחה. מהמקום הזה נעשה הגאולה של מרדכי. מהמקום הזה שאסתר הסכימה - כאשר אבדתי, אבדתי. למסור נפשה בשמחה, מכוח כך נהיה לאחר מכן ליהודים היתה אורה ושמחה. מכוח כך נעשה משתה ושמחה.

אבל אם בשעה שנגזר גזירה, להשמידם ולאבד, יש רק העיר שושן נבוכה, ורק ויזעק זעקה גדולה ומרה. אבל אין הסכמה למסור את הנפש, בשמחה לקב"ה, משם לא מגיע שמחה שלימה לבריאה.

בדרך כללממה האדם שמח, שהיה גזירה ויצאנו מהגזירה. אם זה השמחה שלו, מה יהיה באותה שעה שחס ושלום הוא חוזר לאותה נקודה של קושי, כשהעיר שושן נבוכה. אבל אם השמחה שלו בפורים, מביאה אותו לזה שהוא בטל אל

ומכיוון שזהו יסוד מוסד שכל שינוי מלווה במציאות של פחד. אזי גם כאן, הידיעה על מעבר הדירה מעורר כוח של פחד בנפש במידה זעירא. לפיכך, אדם פנימי בעל חוש קליטת הרגשים בריאה, המיומן ומסוגל לקולט גם את התנודות הדקות בנפשו. אדם כזה יחוש בהרגש הפחד הזעיר הפוקד את נפשו. אלא שברור ומובן כי פחד קל זה, לא יפריע ולא ישפיע לרעה על סדר ההתנהלות הנורמלית, למרות שהוא מורגש ומוחש.

גם מי שאוהב שינויים פחד משינויים

כפי שהזכרנו, הגדרה זאת - שכל מציאות של שינוי מולידה פחד, מעוררת תהיות. אחת מהתהיות שהתעוררה אצל שומעי הוועד עליו מיוסד ספר זה - הרי מוכרת התופעה של אנשים שאוהבים התחדשויות, שוחרי שינויים. אך אם שינויים מולידים פחד, כיצד יתכן שאנשים יאהבו דבר שגורם להם פחד?

אולם יש להבין, כי גם אותם שוחרי שינויים, הם נוהים אחר שינויים באיזונים מסוימים. הם מחפשים שינויים עד רובד מסויים שאצלם לא נתפס כשינוי שמחריד ומזעזע את היציבות, אלא להפך זהו מהלך החיים הטבעי שלהם, זוהי צורת היציבות שלהם, כך היא בנויה. ואם אכן, יחלוף על אדם שכזה שינוי שיעבור את סף האיזון של השינויים אותם הוא מחפש, אזי שינוי כזה יתפס גם אצלו כמו שינוי רגיל אצל רוב בני האדם שאינם שוחרי שינויים. או אז, שינוי משמעותי כזה יוליד גם אצלו פחד שאינו נתפס כחוויה נעימה. בכל שינוי חזק מעט מעבר להתחדשויות והגיוונים שאותו אדם מתענג עליהם מחמת תכונת נפשו, יוליד תחושת פחד. למרות כן, יתכן שאותו אדם עדיין ירוץ לקראת השינוי מחמת טבעו, אך כבר יתלווה לכך פחד במידה יותר מורגשת. כי אהבת הגיוונים והחלפות המצבים כבר אינה מאפילה לגמרי על הרגש הפחד משינויים שנותן כעת פעימה חזקה יותר גם אצלו. הוא נוקט בשינוי למרות הפחד, כיוון שהתענג הרצון והאהבה שלו לריענון והחלפת מצבים גוברת על הפחדים. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך

לא קטן. אולם על פניו זהו שינוי לטובה בכל קנה מידה, מה יכול להיות יותר טוב מכך עבור משפחה שכזו? ואם כן, לכאורה לא ברור בכלל, למה ששינוי זה יוליד רגש כלשהו של פחד בנפשות הקשורות לעניין.

אולם מכיוון שאצל רוב בני האדם המודעות למציאות הרגשים קלושה מלכתחילה. אנשים אינם רגילים לחוש את הרגשות הקלות והדקות המצויות בלב של כל אחד ואחד מאתנו באופן תמידי. רק רגשות בעוצמה גבוה יחסית נקלטות אצלם במודעות, וכל שאר הרגשות נותרות לתת מודע שבאדם.

על כן, כאשר ישנה איזושהי בשורה על שינוי לרעה המתרגש לבוא, הדבר מיצר הרגש פחד בעוצמה שעוברת את סף קליטת הרגש באדם רגיל, והוא חש בה במודע שלו. אולם כאשר הוא מתבשר על שינוי לטובה, גם כאן עצם נקודת ההשתנות העתידה להתרחש מולידה מציאות של רגש פחד. אך מכיוון שהשינוי עתיד להביא על האדם כל מיני תוספות של עונג, נחת, רווחה, הרחבה, שמחה, אושר, יופי וכו'. הרי שהרגשות הטוב הללו ממתקות את צער הפחד מהשינוי. ההרגשים הטובים כל כך בולטים ועוצמתיים יחסית לפעימות הפחד הדקה הם מעפילים עליה ומעלימים אותה. יתר על כן, באדם היצוני כוח הדמיון כל כך גובר עליו, הוא מגדיל את תחושות הטוב הללו מעבר למה שעשוי להתגשם במציאות. מכל מקום, רגשות הטוב המוגברות מכהות את הפחד, הם מעלימות ומסתירות אותו לגמרי, כך שהאדם כלל אינו מודע למציאות הדקה של הרגש הפחד בנפשו.

ברם, כיוון שסוף כל סוף גם מעבר לדירה יותר טובה הוא שינוי ביציבות הקבועה.

את העיסוקים הרגילים שלו. וכל אחד יוכל למצוא עוד ועוד נקודות של סדרים קבועים באורחותיהם של בני אדם. כל גורם שעלול להחיל שינוי על אחת או יותר מהקביעות הללו, מעורר ומנענע את שורש כוח הפחד בנפש.

צריך להבין ברור, כי עובדה זאת שכל שינוי שהוא מוליד מציאות של כוח פחד בנפש, היא חלק מצורת היצירה של האדם. בהשקפה ראשונה, הגדרה זו יכולה לעלות הרבה תהיות ושאלות, ואכן נדון בהם מיד להלן. אך נחזור ונאמר באופן ברור - כל שינוי שיהא: בין שינוי קטן קל ודק, וכל שכן שינוי גדול ומהותי - עצם השינוי מוליד פחד. בין שינוי לטובה, וקל וחומר שינוי לרעה - עצם מצב ההשתנות גורר בהכרח השתלשלות של תחושות פחדים בנפש. והדברים מדוקדקים בדוקים ומנוסים.

גם שינויים לטובה מולידים פחד

כל אחד מבין, מכיר מזהה ומזדהה עם כך שהשינויים לרעה מולידים מציאות של פחד בנפש. מה שיותר קשה לאנשים לשמוע לקבל ולהזדהות עמו, היא כביכול ההגדרה המחודשת

שגם שינוי לטובה יוצרים מציאות של פחדים בנפש. לכאורה נתפס - 'מה יש לפחד? הולך להיות יותר טוב'. נראה סברה הפוכה, ששינוי לטובה מעורר שמחה וממילא גם מוסיף לכוח הביטחון.

לדוגמא: משפחה ברוכת ילדים, מקבלת בשורה - הושג מימון המאפשר להם מעבר מדויר גרוע לדויר איכותי ביותר. הם עתידים לעבור מדירת שלוש חדרים מיושנת, צפופה ורעועה באזור מגורים גרוע, אל דירת שבעה חדרים חדשה, מרווחת ומאובזרת בשכונה איכותית - הן מבחינה היצונית גשמית והן מכל הבחינות הרוחניות. למעשה ישנה כאן נקודה גדולה של שינוי, מעבר דירה זהו שינוי

אנשים אינם רגילים לחוש את הרגשות הקלות והדקות המצויות בלב של כל אחד ואחד מאתנו באופן תמידי.

יבמות, נה, ע"ב – שכבת זרע (הנאמר בסוטה) פרט לדבר אחר וכו', אלא אמר רבא, פרט לכשקינא לה דרך אברים (ופרש"י וז"ל, מיעוץ דדים ודש מבחוץ בשאר אברים), א"ל אביי, פריצותא אסר רחמנא. ואמרו (נדה, יג, ע"ב) דרך אברים, בני מבול נינהו. וכתב הרמב"ם (איסורי ביאה, פכ"א, ה"א) וז"ל, כל הבא על ערוה מן העריות דרך איברים וכו', הרי זה לוקה מן התורה, שנאמר לבלתי עשות מחוקות הגוים וגו', ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה, כלומר לא תקרבו לדברים המביאים לידי גילוי עריות. ועיין גר"א (אה"ע, ריש סימן כ). ובטור (ח"מ, סימן כ) כתב, וזה נקרא חשוד על העריות.

וכתב בקובץ הערות (סימן מה, סעיף ז) וז"ל, וכן נראה מהא דאצטריך קרא ר"פ הבא על יבמתו, פרט לכשקינא לה דרך איברים, דסד"א בקפידא דבעל תלי רחמנא, והאי קפיד. ומה מועיל קפידא דבעל, הא מ"מ אין זו ביאה כלל, וצ"ל כנ"ל, דמ"מ שם זונה עליה במה שעברה על קפידתו של בעל. וזהו מצד האשה כאשר קינא לה, אולם מצד עצם המעשה אינו אלא גדר של קרבה המביאה לידי גילוי עריות. אולם בחשוקי חמד (יבמות, דף נב, ע"א, הערה ה) יצא לחדש שהעושה כן ביוה"כ חשיב שביטל עינוי של תשמיש המטה, והוא חידוש, מפני שרק לגבי סוטה נקרא מעשה זנות, אולם לא מעשה תשמיש מצד האישה. ונקרא ניאוף, כמ"ש (בנדה שם) ואמר ר' אלעזר, מאי דכתיב ידיכם דמים מלאו, אלו המנאפים ביד. תנא דבי ר' ישמעאל, לא תנאף, לא תהא בך נאוף, בין ביד בין ברגל. ועיין רמב"ם (פירוש המשניות, סנהדרין, פ"ז, מ"ד, ד"ה ואומר תחלה).

אולם יש "שימוש" דרך אברים שקרוב יותר לביאה ממש, וכמ"ש הרמב"ם (פירוש המשניות, ריש פרק הבא על יבמתו) וז"ל, והעראה זו הכנסת העטרה, ומפגיעת העטרה היא נקראת נשיקה, עד הכנסת העטרה כולה, אמנם הוא "שימוש" דרך אברים, עכ"ל. ועל מעשה זה בודאי שיש מקום לדון שאם עשה כן ביוה"כ אם נקרא ביטול עינוי של תשמיש המטה.

וכתב הדרישה (אה"ע, סימן כג, אות א) וז"ל, אסור להוציא זרע לבטלה, נראה פשוט דבזה אפילו ר"י מודה, דאע"ג דכתב רבינו בשמו בריש סימן כ"ה דמותר לשמש עם אשתו אפילו שלא כדרכה ואפילו דרך אברים, ואע"פ שמוציא זרע לבטלה, שאני התם דמוציא זרע דרך "שימוש" ולא נתכוין להוציא זרע לבטלה אלא שבא ממילא, משא"כ בדש מבפנים וזורה מבחוץ דנתכוון להוציא לבטלה, עכ"ל. ולפ"ז אם משמש דרך אברים בנשיקה יש צד להיתר לשיטת ר"י, אולם אם עושה מעשה פריצותא של מיעוץ דדים ודש מבחוץ לכו"ע אסור. וא"כ, יש דרך אברים שמותר לשיטתו, ויש דרך אברים שאסור. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

מו"ק, כד, ע"ב – בן י"ב חודש יוצא במטה, ר"ע אומר, הוא בן שנה ואבריו כבן שתיים, הוא בן שתיים ואבריו כבן שנה, יוצא במטה. ופרש"י, ואבריו כבן שתיים – שאבריו גדולים. ובתוספתא (סוטה, כב, ע"א) אמרו, א"ר יוסי, זהו שבן תשע ואבריו נראה כבן י"ב, והוא בא על אחת מכל העריות האמורות בתורה, והן מתות ע"י והוא פטור. וכן הוא בירושלמי (סוטה, פ"ג, ה"ד).

ושורש הדבר שאבריו גדולים. כתב ברקאנטי (תרומה) וז"ל, ובאברי האדם תבין ענין זה, כי כל אבר המתרחק מן האמצע מתמעט גודלו, וכמו שיש באדם אברים גדולים וקטנים (כמ"ש בסוכה אבר קטן יש באדם וכו'. ולהיפך עיין רמב"ם (בכורות, פ"ד, ה"ט"ז) יצא מיעוט אבר גדול. ועיין תנחומא, אמור, יט. ופעמים יחס גדול אינו בגודלו אלא בחשיבותו, כגון מש"כ במבוא שערים (ש"ג, ח"ב, פ"ג) שהפה הוא אבר גדול מכולם, שבו כח הדיבור, שע"ש כן נקרא מדבר), כן יש באדם העליון מיני חסדים ודינים, זה גדול מזה לפי יניקתם מן המעיין הנובע, עיי"ש. ולפ"ז מי שאבריו גדולים הוא מפני שקרוב יותר לאמצע.

והנה פעמים אין כל אבריו גדולים, אלא יש בו שינוי, כמ"ש רש"י (ויקרא, כב, כג) שרוע – אבר גדול מחבירו. וזהו בבהמה. ומעין כך באדם, עיין רש"י (ויקרא, כא, יח). ועיין שו"ת חת"ס (יו"ד, תשובה נו) וז"ל, כל דבר הגדול מחבירו, הן ע"י שנשמט ממקומו למטה ונתגדל הרגל מחבירו, או שכך נשתרבב, מקרי שרוע.

ומצינו כמה אופנים של אבר גדול, בחינת שרוע. כגון מש"כ (יחזקאל, כג, כ) ותעגבה על פלגשיהם אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם. וכתב במצודות דוד (שם) וז"ל, אשר אבר התשמיש שלהם גדול כשל חמור וזרמת הזרע שלהם מרובה כזרם שפיכת זרע הסוסים, עכ"ל. והבן שדייקא על האבר שאמרו אבר קטן יש באדם, דייקא כאשר הוא גדול כחמור, זהו גילוי היפך מהות אבר זה, שמוגדר כקטן ביותר באדם. ועיין סוטה (ט, ע"ב) גבי שמשון. ובדקות, אבר זה פעמים קטן כאשר הוא בבחינת אבר מת, ופעמים גדול כאשר הוא בבחינת אבר חי. וכאשר אף בהיותו אבר מת הוא גדול, זהו גדלותו.

ויש בחינה נוספת של אבר גדול, שאמרו (גיטין, ז, ע"א) בקשו להאכילו דבר גדול, ומאי נינהו אבר מן החי. וכתב המהרש"א (שם) וז"ל, נראה דקרי ליה דבר גדול, דאין בן נח נצטוה על שום איסור אכילה, רק על אבר מן החי, עכ"ל. ונראה עוד לפרש, דהנה כאשר הבעל חי חי, הוא כולו אחד, אולם כאשר מת, עומד לאברים, ולכך נתפס כאברים אברים (ובדקות הוזכר לעיל שאדם במדרגת כלל צורת אדם לעומת בהמה שהיא בתפיסת אברים). והנה זה עומק איסור אבר מן החי, כי כאשר לוקח אבר מן החי לוקח דבר שמוגדר כחלק מצורה שלמה, ולא הותר אכילת בהמה אלא מדין איברים. ולכך נקרא אבר מן החי דבר גדול, כי לא רואים אותו כאבר לעצמו אלא כחלק מן השלם, כחלק מן הגדול, ודו"ק.

ערכים בפרשה

[ביאור המהות של כל צירוף שני אותיות בלשון הקודש, ע"פ סדר רל"א שערים (עיין ספר יצירה פרק ב' משנה ב'), לפי ערך המופיע בפרשת השבוע שיש בתוכו צירוף זה, ולפי זה ביאור כיצד מתראה צירוף זה בערך זה ובערכים נוספים שבתוכם מופיע צירוף זה].

אור כלל, בבחינת "חשך על פני תהום". וזהו מצולות ים, מצולה, צל-מוה. ועיין זבחים (קיג, ע"ב) למה נקרא שמה מצולה, שכל מתי עולם נצטללו שם. וגירסא אחרת נצחללו לשם.

וכאשר נעשה התיקון, נעשה הצלה, הצל, ה-צל, והיינו שמעלהו מן הצל ומקרבו לאור. ותחלה הקירוב למדרגת שמיעה, בבחינת שמועה רחוקה. כי יש קול ויש בת קול, קול - שמועה קרובה. בת קול - שמועה רחוקה. והשמועה של בת קול הוא בבחינת מצלתיים, צל-מתים (ועיין ערכין, יג, ע"ב). והיינו ששומע רק את הצל של הקול ולא את הקול עצמו. ואח"כ יתר על כן יש עלייה לאור, לישב בצל האור. ונעשה אחד עם האור, וכמ"ש בערוך (ערך צלמונית) וז"ל, נכנס בצלמוניתו, פירוש באחדותו עכ"ל. וע"ש

כן נקראים אצילי ידיו, שמאוחדים עמו ולא רק שנמצאים אצלו (עיין נפש החיים, ש"א, פי"ג. ועיין חשק שלמה, שורש צל, שכתב להיפך). והבן שיש אצל סמוך ויש אצל מאוחד עמו. וכאשר מאוחד עמו הוא נעשה בבחינת ואצלתי מן הרוח, המשכה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

בכלי בבחינת אספקלריא המאירה. וזהו מדרגת משה. אולם כאשר זו אספקלריה שאינו מאירה, זהו בבחינת בצלאל, צל-באל, וכמ"ש חז"ל, בצל אל היית.

ולהיפך, פעמים מוסרת מצלו ונפרדת. וזהו בחינת הזקוקה ליבום ואינו רוצה ליבמה, נעשה בה בית חלוץ הנעל, חלץ, ח-לץ. ועי"ז נפרדת הנקבה מן הזכר. וזהו בחינת פצל, פ-צל, פיכול והפרדות הצל מן האור. ואזי כאשר הצל נפרד מן האור אין לו את מקור חיותו - מקור הארתו, וזהו צלמות, צל-מות, כמ"ש רבותינו. ועיין מלבי"ם (ויקרא, כא, יח) וז"ל, צל - צלם - צלמון, צלמות, עכ"ל. ויתר על כן כאשר זהו הפרדות מוחלטת מתהפך צל - ללץ, והיינו שמתלוצץ מן הארה, ומן הצורך להימצא בצילה.

ויתר על כן, נגלה לא רק הפרדות גמורה של הצל ממקור האור, אלא נעשה הצל כבריה לעצמו, וזהו צל לשון פרידה, לשון הצלה, צל-הה, בחינת מוצל מאש וכד'. וזהו בחינת צלם, צל-ם, והיינו ע"ז, הפרדות מוחלטת מן מקור האור, אור א"ס, והעמדת ראשית לעצמו. וזהו בחינת תהו, תהום, שורש החורבן, ששם אין

ויקרא | ל-צ הסיר את מראתו בנצתה והשליך אתה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן (ויקרא, א, טז).

אצל, א-צל. אצל נורטיקון אור-צל. והיינו שדבר שנמצא אצל זולתו נמצא בצל של זולתו, וכל צל הוא צל של האור, וכפי צורת הצל כן מתקבל בתוכו האור, והוא בחינת אליצור בן שדיאור משבט ראובן. ראובן, אור-בן, כמ"ש רבותינו. ושדיאור, שדי-אור. ובנו אליצור, צלי-אור. והיינו הצל שמקבל מן האור. וקבלת האור הוא בחינת צלי, צלי אש, והיינו ששלט בו האור, וזה בחינת קבלת האור, צל-י. והוא בבחינת נקבה הנוצרה מן הזכר, מן הצלע, צל-ע. ונטלה הקב"ה וחזר והביאה לאדם, ומעתה נמצאת "אצלו", ודו"ק. וע"ש כן נקראת אשת למך צלה, צל-ה, ע"ש שיושבת בצלו, כמ"ש רש"י שם מחז"ל, ומקבלת הארתו.

וזהו תשוקת הנמצא בצל להתקרב ולהתדבק לאור ולקבל ממנו. וזהו הצלחתו, צלח, צל-ח. ואזי נעשה צלה, צל-ה, בבחינת קול "מצהלות" חתנים, ובבחינת עלץ, ע-לץ. וכאשר הקבלה בשלמות, זהו צלול, צל-ול, היינו שהאור מאיר

ערכים נוספים שבהם מופיע צירוף זה:

<u>אליצור</u>	<u>אליצפן</u>	<u>אציל</u>	<u>אצל</u>	<u>בלטשאצר</u>
<u>מצולה</u>	<u>מצלות</u>	<u>עצלתים</u>	<u>בצל</u>	<u>צל</u>
<u>צלם</u>	<u>צלמון</u>	<u>צלמות</u>	<u>צלמנה</u>	<u>לחץ</u>
<u>צקלג</u>	<u>יחצאלי</u>	<u>הליצני</u>	<u>מלצר</u>	<u>עצל</u>
<u>הצלה</u>	<u>צלחת</u>	<u>צללים</u>	<u>צללפוני</u>	<u>צלעה</u>
<u>יקבצאל</u>	<u>בצלאל</u>	<u>וחלצו</u>	<u>ויפצל</u>	<u>הצלחה</u>
<u>צלמנע</u>	<u>צלפחד</u>	<u>מליצה</u>	<u>מצהלות</u>	<u>צלה</u>
<u>חבצלת</u>	<u>יחציאל</u>	<u>להצהיל</u>	<u>חלוץ</u>	<u>יחצאל</u>
<u>הצל</u>	<u>צלי</u>	<u>לץ</u>	<u>עלץ</u>	<u>צלק</u>
<u>צקלג</u>	<u>צלצל</u>	<u>מצולה</u>	<u>מחלצות</u>	<u>מפלצת</u>
<u>מצהלות</u>	<u>מצולה</u>	<u>מציל</u>	<u>מצליח</u>	<u>מקבצאל</u>
<u>מצלתים</u>	<u>נמצו</u>	<u>חלץ</u>	<u>פלצות</u>	<u>פצל</u>
<u>צאליים</u>	<u>צהלה</u>	<u>צוריאל</u>	<u>ציקלג</u>	<u>צלף</u>
<u>צלה</u>	<u>צלול</u>	<u>צלח</u>	<u>צלחית</u>	<u>צלי</u>

כתר

עיין גר"א (תיקונים, תיקון ע') ובאמה העשרת אלפים הם של עשרות, וכו', ר"ל בכתר.

(ועיין ערך קטן שערות). ועיין אדיר במרום (ח"א, קוצין דשערי תליין בת-קוני) וז"ל, הנה רז"ל אמרו, כי אדה"ר מן הארץ ועד הרקיע היה, וכיון שחטא הניח הקב"ה עליו ומיעטו והעמידו על מאה אמה (זח"א, נג, ב), וסוד הענין הוא, כי באמת קומת אדם מצד עצמו הוא מאה אמה, בסוד עשר ספירות, אלא שבהתפשטותה בהתפשטות פרטי, אז נעשה מהלך ת"ק שנה, וסוד זה הוא סוד היד שהיא כ"ף אחת ומתפשטת לה' אצבעות, והכ"ף הוא מאה, ושם הוא מאה אמה, עכ"ל. והבן שבסוד ספירות י"ס, בסוד פרצופים ה"פ. ומוכפלים זב"ז.

חכמה

עיין שער המצות (תרומה) וז"ל, ונמ"צא, כי במח החכמה שלה יש חסד שלם ונקרא אמה אחד. והוא בסוד חכמה, כח-מה, א-מה, עכ"ל. וטעם הדבר בשורשו עיין שער מאמרי רז"ל (כתובות) וז"ל, ונודע כי מילוי הוי"ה דיודי"ן הוא בגימט' מ"ו (המילוי לבדו) כמנין אמ"ה, וכו', נודע כי כללות כל אבא הוי"ה דע"ב דיודי"ן, עכ"ל.

בינה

בן מ' לבינה. ואמרו (עירובין, ד, ע"ב) מים שכל גופו עולה בהן, וכמה הן, אמה על אמה ברום ג' אמות, ושערו חכמים מי מקוה מ' סאה.

ועוד עיין דן ידין (מאמר ח) וז"ל, ב' נוני"ן, נ' כפופה דאימא תתאה, ו' פשוטה סוד בינה וכו', אמה אותיות

פז, ע"א) אמת המים, שמדתה אמה, כמ"ש רש"י (ב"ק, נ, ע"ב) ולפיכך היא נקראת אמת המים, דעמוקה אמה ורחבה אמה. וכתב הרשב"א (ב"ב, צט, ע"ב) וז"ל, חלל שהמים עוב-רין בו קורא אותה אמת המים, ולא דוקא אמה. ועיין ריטב"א שם שפירש שנקראת אמה, שמשוכה ומתפשטת כזרועו של אדם. ועיין פרי חדש (אורח חיים, תצז, ס"ה).

גבורה

חוי"ג, ידים. ואמרו (עירובין, מח, ע"א) שבו איש תחתיו, וכמה תחתיו, גופו שלש אמות, ואמה כדי לפשוט ידיו ור-גליו. ומצד כך אמרו (כתובות, מ, ע"ב) אמה (שפחה) מעשה ידיה לרבה. וגדר פישוט ידים לצדדיו, כתב הראב"ד (ספ"י, הקדמה) מתחלת ראש צפורן אמה (שהיא הבולטת ביותר, עיין רש"י בכתובות, ה, ע"ב, ד"ה אמה) של יד ימין, עד תחלת ראש צפורן אמה של יד שמאל, בהיות שתי הזרועות פשוטות. ועיי"ש שלפ"ז ביאר סוד מיתת ב"ד בשריפה, שהיא בגבורה.

ועוד. אלקינו מלך העולם, ר"ת אמה.

תפארת

עיין פע"ח (פ"ג, טו, ד) גודל, אצבע, אמה, קמיצה, זרת, נחלקים בה' ספירות, חגתנ"ה. ולפ"ז אמה בת"ת. ולכך היא ארוכה מכולם, בחינת בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה. ונקראת אמה מפני שהיא כשפחה המשמשת את כל האצבעות. ועיין רמ"ז (זוה"ק, במדבר, קפו, ע"א) וז"ל, אצבעא חדא, וכו', מבואר הוא שהוא הנקרא אמה, והיא בסוד ת"ת, ומשה הרימו כאשר נלחם עם עמלק שהוא מסיגי הדעת, וכנזכר אצלי בענין שור

מאה, סוד תרין נוני"ן, ה' עילאה בינה, ה' תתאה מלכות, עכ"ל. ומקורו בזוה"ק.

ועוד. עיין שער מאמרי רשב"י (תרו-מה) והנה זו המדידה נעשית ע"י הדעת והבינה, שהם סוד הוי"ה ואהי"ה, שהם בגימט' אמה עם הכולל, עכ"ל.

ומצד הקלקול שורש למלכי אדום שנהפכו ממלך לעבד ולאמה, כמ"ש (בראשית, לו, לא) המלכים אשר מלכו, ר"ת אמה. וזש"כ את אחיך תעבד.

דעת

אמרו (עירובין, ג, ע"א) דאמר רבה (ויקרא, כג, מג) למען "ידעו" דורתכם כי בסכות הושבתי, עד עשרים אמה אדם "יודע" שדר בסוכה, למעלה מעשרים אמה, אין אדם יודע, משום שלא שלטא ביה עינא. כי תחלת השבירה באורות העינים היה במלך הדעת. ובתיקון, עיין עמק המלך (שער טז, פרק יב) וז"ל, וכל צדיק משלים אמה אחת באדה"ר, עכ"ל (עיין ערך קטן עינים - שבירה). וזכר לחורבן גזרו חכמים להשאיר אמה על אמה שלא יסיד ויכיר. ואמה זו היא חלקו לת-קנה.

חסד

ישמעאל פסולת החסד של אברהם נקרא (בראשית, כא, י) בן האמה. ועליו חל ברכת שפע אברהם, חסד, כמ"ש (שם, יג) וגם את בן האמה לגוי אשי-מנו, כי זרעך הוא. ועיין זוה"ק (אד"ר, נשא, קמב, ע"א). ועיין כתבי הרמ"מ משקלוב (קכז, ע"א) בסוד הגר הנק-ראת אמה, מלשון אם-ה', ה' גוונין של ע"ר, עיי"ש.

ועוד. חסד - מים. ואמרו (עירובין,

אמה בת ששה טפחים, הם כ"ד צירור פים דשם אדנ"י, כ"ד קישוטים דכלה. והבן שהוא צרוף של ז"א ונוק', ו-ד, שש, ודל"ת. ובסוד שש אמרו, אר"ש החסיד, בין כתפיו של שמשון (שש-מון), ששים אמה היו. וכן ביהמ"ק אורכו ששים אמה.

נשמה

אמרו (זוה"ק, שמות, צד, ע"ב) ת"ח, אית נשמתא דאתקריאת אמה, ואית נשמתא דאתקריאת שפחה, ואית נשמתא דאתקריאת ברתא דמלכא. והוא כנגד בי"ע, עיי"ש. ואמה כנגד בריאה. עיין ברמ"ז (שם).

עיין שעת רצון (שם). ושם (צו, ע"ב) אמרו, וכי ימכור איש, דא קב"ה, את בתו, דא נשמתא קדישא, לאמה, למיהוי אמה משתעבדא בינייכו. ועיין שער המצות (פרשת משפטים).

חיה

מים חיים, אמת המים, שורש נקודת הנביעה. ובדרך רמז, כתיב (בראשית, א, ז) המים אשר מעל, ר"ת אמה. ומצד הקלקול נהפך למבול. כתיב (שם, ו, יז) מביא את המבול, ר"ת אמה. וכן את המבול מים.

יחידה

עיין כלי יקר (שמות, ל, א) רמז לנשמה דקה מן הדקה שצריכה גם היא כפרה כדי להעלותה אל מקום חוצבה, ומספר אמות מזבח זה יוכיח, כי בו נאמר אמה ארכו ואמה רחבו, אמות יחידות לכפר על הנשמה שנקראת יחידה, כמו שהקב"ה אחד, כך היא יחידה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

נקרא שמש, מלשון שפחה הנקראת אמה, ודו"ק.

ועוד. כתיב (בראשית, כ, יז) ויר פא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהותיו וילדו. ואמרו (פסיקתא זו-טרתא, משפטים, כא, כב) ומתרגמינן ואיתחרו, שאפילו מימי רגלים נעצרו. והיינו יציאתם ממקום האמה נסתם, וזהו ואמהותיו.

ולכך זכר דוקא אמהותיו ולא עב-דיו כמו שהאיר שם הגור אריה. ועיין גר"א (ספ"י, פ"א, מ"ג). וכן ספד"צ (פ"א) בסוד חסד אתגלי בפום אמה.

מלכות

בחינת בת, כנודע. וכתיב (שמות, כא, ז) וכי ימכר איש את בתו לאמה.

ועוד. קרנות המזבח היו אמה על אמה. ועיין זוה"ק (בראשית, רנח, ע"א, הש-מטות). ובה שיעור אמה של חמישה טפחים, בסוד אות ה' שבה. ועיין זוה"ק (תיקונים, תיקון ס"ה, צא, ע"א) ובכל אמה ה' ענפין זעירין.

נפש

בחינת דוד, כנודע. ואמר על עצמו (תהלים, קטז, טז) אני עבדך בן אמתך. ועליו כתיב בעומק (משפטים, כג, יב) וינפש בן אמתך. וי-נפש, בן אמתך. ועיין ספר הליקוטים (תהלים, פרק קיח) וז"ל, אע"פ שחשבוני לבן אמתך ומאסו בי, עכ"ל.

רוח

עיין אפיקי ים (כתובות, קיא, ע"א) וז"ש, כל המהלך ד' אמות בא"י מוב-טח לו שהוא בן עוה"ב, והרוח הוא שם מ"ה שהוא ב"ן דאימא, ברא בוכרא דילה, ולכך הוא בן עוה"ב, וד' אמות הם ד' אותיות אדנ"י דשכינה, שכל

וחמור, כלבא בישא נפיק מתרוויהו, עכ"ל. ועיין עץ חיים (שמ"ג, פ"א) שהת"ת, אמה, גדול מכולם, הן באורך והן ברוחב. ועיין שער הכוונות (דרושי הציצית, פ"ב). ובדרך רמז, אמה גימט' לוי, ילוה אלי, חיבור, אמה אצבע אמ-צעית.

נצה

צד מעלה בחינת גג. ואמרו (שבת, צ, ע"א) ת"ר, האומר הרי עלי ברזל, אחרים אומרים לא יפחות מאמה על אמה, למאי חזיא, אמר ר' יוסף לכ-לייא עורב. ופרש"י, טבלאות של אמה היו עושין, והן חדין כסכין סביבותיהם, ומסמרין חדין בכולן, ומחפין בהן גגו של היכל למנוע את העורבים מלישב.

הוד

נו"ה, רגלים. ואמרו (שקלים, כב, ע"א) איזהו כרכוב המזבח אמה, בין קרן לקרן מקום הילוך רגלי הכהנים. והליכת כל אדם הוה אמה, כמ"ש לגבי מדידת אלפים אמה.

יסוד

אות ברית קדש נקראת אמה. כגון מ"ש (שבת, מא, ע"א) דתניא ר' אליעזר אומר, כל האוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם. ושם (קה, ע"ב) יד לאמה תיקצץ. ושם (קנא, ע"ב) ותרוץ גולת הזהב, זה אמה. ואמרו (עירובין, ד, ע"א) חיק האמה, זה יסוד. ואמרו (מידות, פ"ג, מ"א) עלה אמה וכנס אמה, זה היסוד.

ואמרו (זוה"ק, בראשית, רנח, ע"א, השמטות) זהו יסוד לקבל צדק. ובפרטות, עטרת היסוד נקראת אמה. ואמרו (יומא, נח, ע"ב) שופך על יסוד וכו', אלו ואלו מתערבין באמה וכו', והיינו שהאמה המשכת היסוד. והיסוד

מילון ערכים בקבלה • אותיות

יורדים לתתא ומשתנים צורתם, כגון מנקודות של עליון נעשה תגין של תחתון, וכן ע"ז הדרך.

וכן הוא ביצירת אדם, כמ"ש שם (פ"ה) וז"ל, בתחלה הזריע האב והוא חכמה, טפת - חומר, והוא האותיות. שעליה נאמר והארץ היתה תהו ובהו, כי מעכירת המים יוצא חומר הראשון הנקרא תהו, כמ"ש בספ"י שלש מים מרוח, חקק וחצב בהן כ"ב אותיות מן תהו ובהו רפש וטיט. עשאן כמין ערוגה, הציבן כמין חומה, סבבן כמין מעזיבה. הרי כי חומר האותיות (מאבא) מן מים שבחכמה יצאו ותחלה נעשה תהו, ואח"כ בהו, ואח"כ נרשמו ונצטיירו (ע"י בינה). ויש אותיות עגולות כמין חומה, ויש פרוסה וארוכה כמין מעזיבה, ויש של בית קיבול כמין ערוגה ששוהה המים בתוכו, עכ"ל. עיי"ש. ועיין לשם (ספר הכללים, כלל יד, ענף ב). ושורש כל האותיות בבינה, אולם בפרטות יש אותיות גדולות בבינה, בינוניות בז"א, וקטנות בנוק'.

והנה כל הנבראים כולם וכל נברא ונברא בפרטות אינו אלא הרכבה וצירוף של אותיות. וז"ל ספר הניקוד, כ"ב אותיות של אלפא ביתא, ונמצא כל העולמות תלויים בכ"ב אותיות. והמתבונן בסוד צירוף אלפ"א בית"א, יתבונן סוד גלגל הנבראים בעלייתם ורדתם בסוד תכונת האותיות, עכ"ל.

וזהו כל עסק הקבלה (מלבד צורת אדם כנ"ל), וכתב בשמן ששון (שער המצות, ואתחנן, אות לו) וז"ל, וקבלה - אפשר הוא ענין צרוף שמות הקדושים, וצרופי אותיות התורה, כמ"ש גבי בצלאל, יודע היה לצרוף האותיות אשר נבראו בו שמים וארץ. נמצא שיש באצילות קבלה, והוא ענין סודות התורה הנזכר בזהר, וזהו חיצוניות. ויש פנימית, והוא ענף הצרוף, ומגלגל האותיות התורה ושמות הקדושים, עד שבא למדרגה של נבואה, עכ"ל. וחלק זה נתבאר בתורת ר"א אבולעפיה בהרחבה. וכמ"ש בספ"י (פ"ב, מ"ד) כ"ב אותיות יסוד קבועות "בגלגל", ברל"א שערים, וחוזר הגלגל פנים ואחור. ועיין בהרחבה באופן מבורר בספר גנת אגוז לר"י גיקטליא, תלמיד ר"א אבולעפיה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

כתב בעץ חיים (שער א, ענף ד) וז"ל, יש עוד דרך אחרת (מלבד "צורת אדם") כדי להמשיך ולצייר בה הדברים העליונים, והם בחינת כתיבת האותיות. כי כל אות ואות מורה על אור פרטי עליון. וגם תמונה זו, דבר פשוט הוא כי אין למעלה לא אות ולא נקודה, וגם זה דרך משל וציוור לשכך את האוזן וכו'. ובבחינת ציורים אלו, הן ציור האדם והן ציור אותיות, שתיהן מוכרחים להבין ענין האורות העליונים, עכ"ל.

והנה שורש ציור האותיות השורשיות הם שם הוי"ה. וכתב שם (ש"ד, פ"א) וז"ל, כבר ידעת היות ד' יסודות לכל, והם ראה שמיעה ריחא דיבור, והם ד' אותיות הוי"ה, והם סוד נשמה לנשמה ונר"ן, עכ"ל. והבן שסדרם כפי שנתבאר בעץ חיים כך הוא: ראה - י'. שמיעה - ב'. ריח - ו'. דיבור - ה'. כך כתב שם בדרוש להר"ר גדליה הלוי (ולכאורה לפ"ז שערות כנגד קוצו של יו"ד).

והנה עיקר גילוי בפועל של כל האותיות, הוא בפה. וז"ל העץ חיים (ש"ה, פ"ג), כל העולמות נבראו ע"י כ"ב אתון שבמלכות (פה - מלכות דראש, דבינה) אשר מהם נוצרה. וגם יש בה ה' אותיות מנצפ"ך, שהם ה"ג היוצאין אליה, ועי"ז נגמר פרצוף רחל. וה"ג הם (ויש עוד ה"ח, והם האותיות. עיין לשם, טנת"א, פ"ג, אות ב'), וכנגדם יש ה' מוצאות הפה, והם גרון וחיך וכו'. וכמו שהם ה' אותיות שהם ה"ג כנודע, ונקרא אותיות סתומות ועגולות, כן הפה עגולה כמותם. וז"ש בתיקונים (ד, ע"ב) כי ה' מוצאות הפה נקרא פתוחי חותם דאמא עלאה (שהוא יסוד שבה), וכו'. ואז יצאו מה' מוצאות כל הכ"ב אותיות בסוד אחע"ה וכו' הנחלקים לה' חלקים. ויען שהם נמשכין מגבורה שהם בחינת מלכות הנקרא נפש (עיי"ש ש"ה, פ"ה), ולכן האותיות נקראים נפש, וכו'. כי היסוד דאימא הוא בפומא דז"א, ומשם יצאו האותיות (ועיין שער מיעוט הירח, פ"ג). ודע כי מוחין ואימא, הם בחינת כ"ב אותיות, עכ"ל, עיי"ש בהרחבה. והבן שלעולם כל גילוי הוא בצורת אותיות, ואף שיש טנת"א, מ"מ הכל בצורת אותיות, כמ"ש שם (ש"ה, פ"ד) וז"ל, דע כי כל בחינות אלו של טנת"א, הם כולם צורת אותיות ג"כ, אלא שאותיות כתר דאבא הם צורות טעמים, וט"ס אחרות הם צורת נקודות, ואותיות כתר דאמא הם בצורות תגין, וט"ס אחרות הם צורות אותיות ממש כמו שלנו הידועים באלפא ביתא, עכ"ל. ועיי"ש שאותיות של עליון

כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת info@bilvavi.net

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567

הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.623.0294 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829